

(55)

S.V.D.V

Jyotish Granit

Set No. 1

Question Booklet No.

(287)
00072

15P/252/30

(To be filled up by the candidate by blue/black ball-point pen)

Roll No.

Roll No. (Write the digits in words) .....

Serial No. of OMR Answer Sheet .....

Day and Date .....

.....
(Signature of Invigilator)

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

(Use only blue/black ball-point pen in the space above and on both sides of the Answer Sheet)

1. Within 10 minutes of the issue of the Question Booklet, check the Question Booklet to ensure that it contains all the pages in correct sequence and that no page/question is missing. In case of faulty Question Booklet bring it to the notice of the Superintendent/Invigilators immediately to obtain a fresh Question Booklet.
2. Do not bring any loose paper, written or blank, inside the Examination Hall *except the Admit Card without its envelope.*
3. *A separate Answer Sheet is given. It should not be folded or mutilated. A second Answer Sheet shall not be provided. Only the Answer Sheet will be evaluated.*
4. Write your Roll Number and Serial Number of the Answer Sheet by pen in the space provided above.
5. *On the front page of the Answer Sheet, write by pen your Roll Number in the space provided at the top and by darkening the circles at the bottom. Also, wherever applicable, write the Question Booklet Number and the Set Number in appropriate places.*
6. *No overwriting is allowed in the entries of Roll No., Question Booklet no. and Set no. (if any) on OMR sheet and Roll No. and OMR sheet no. on the Question Booklet.*
7. *Any change in the aforesaid entries is to be verified by the invigilator, otherwise it will be taken as unfair means.*
8. *Each question in this Booklet is followed by four alternative answers. For each question, you are to record the correct option on the Answer Sheet by darkening the appropriate circle in the corresponding row of the Answer Sheet, by pen as mentioned in the guidelines given on the first page of the Answer Sheet.*
9. For each question, darken only one circle on the Answer Sheet. If you darken more than one circle or darken a circle partially, the answer will be treated as incorrect.
10. *Note that the answer once filled in ink cannot be changed. If you do not wish to attempt a question, leave all the circles in the corresponding row blank (such question will be awarded zero marks).*
11. For rough work, use the inner back page of the title cover and the blank page at the end of this Booklet.
12. Deposit only OMR Answer Sheet at the end of the Test.
13. You are not permitted to leave the Examination Hall until the end of the Test.
14. If a candidate attempts to use any form of unfair means, he/she shall be liable to such punishment as the University may determine and impose on him/her.

Total No. of Printed Pages : 24

[उपर्युक्त निर्देश हिन्दी में अन्तिम आवरण पृष्ठ पर दिये गए हैं।]

15P/252/30

ROUGH WORK
रफ़ कार्य

15P/252/30

No. of Questions : 150

प्रश्नों की संख्या : 150

Time : 2 Hours

Full Marks : 450

समय : 2 घण्टे

पूर्णाङ्क : 450

Note : (1) Attempt as many questions as you can. Each question carries 3 (Three) marks. **One mark will be deducted for each incorrect answer. Zero** mark will be awarded for each unattempted question.

अधिकाधिक प्रश्नों को हल करने का प्रयत्न करें। प्रत्येक प्रश्न 3 (तीन) अंकों का है। प्रत्येक गलत उत्तर के लिए एक अंक काटा जायेगा। प्रत्येक अनुत्तरित प्रश्न का प्राप्तांक शून्य होगा।

(2) If more than one alternative answers seem to be approximate to the correct answer, choose the closest one.

यदि एकाधिक वैकल्पिक उत्तर सही उत्तर के निकट प्रतीत हों, तो निकटतम सही उत्तर दें।

01. विक्षेपो भवति-

- (1) याम्योप्तरे (2) ध्रुवप्रोते (3) क्रान्तिवृत्ते (4) कदम्बप्रोते

02. कृतयुगस्यार्थोऽस्ति-

- (1) सत्यः (2) त्रेता (3) द्वापरः (4) कलिः

03. भूपरिधियोजनमानानि-

- (1) 5006 (2) 5000 (3) 3300 (4) 4967

15P/252/30

04. परमक्रान्तिज्यामानमस्ति-

- (1) 24 (2) 1440 (3) 1697 (4) 27

05. भभोगलिप्ताः भवन्ति-

- (1) 26 (2) 200 (3) 400 (4) 800

06. तिथेभोगकलाः सन्ति-

- (1) 30 (2) 320 (3) 600 (4) 720

07. विषुवत्प्रभा साधिता भवति-

- (1) उदये (2) अस्ते (3) पूर्वाहे (4) मध्याहे

08. रविबिम्बस्य मध्यमो योजनव्यासः-

- (1) 6000 (2) 6200 (3) 6500 (4) 8000

09. रवेर्भाधे भवति-

- (1) शङ्कुः (2) पातः (3) चन्द्रच्छाया (4) भूच्छाया

10. चलनस्य भेदोऽस्ति-

- (1) 1 (2) 2 (3) 3 (4) 4

11. नतिर्जायते-

- (1) पूर्वापरा (2) याम्योत्तरा (3) याम्यपूर्वा (4) पश्चिमोत्तरा

12. रविग्रहणमुत्पद्यते-
 (1) पूर्वतः (2) पश्चिमतः (3) उत्तरतः (4) दक्षिणतः
13. अश्विनीनक्षत्रस्य भोगकला:-
 (1) 30 (2) 40 (3) 48 (4) 58
14. सदोदितनक्षत्रमस्ति-
 (1) स्वाती (2) चित्रा (3) पुष्य (4) भरणी
15. ग्रहलाघवस्य निर्माणशकाब्द:-
 (1) 1422 (2) 1428 (3) 1433 (4) 1442
16. अहर्गणेन साधितग्रहो भवति-
 (1) स्पष्टः (2) शीघ्रस्पष्टः (3) मध्यमः (4) मन्दस्पष्टः
17. पलभासाधने सूर्योगृह्यते-
 (1) सायनः (2) स्पष्टः (3) मध्यमः (4) निरयणः
18. मेरोः खमध्ये भवतः-
 (1) सुमेरुः (2) कुमेरुः (3) कदम्बस्थाने (4) ध्रुवतारे
19. गणकतरङ्गिण्याः लेखकोऽस्ति-
 (1) महीधरः (2) सुधाकरः (3) दीक्षितः (4) रामः

15P/252/30

20. क्षितिजक्रान्तिवृत्तयोः सम्पातः-

- (1) लग्नम् (2) चतुर्थलग्नम् (3) सप्तमलग्नम् (4) दशमलग्नम्

21. लङ्घोदयमानं भवति-

- (1) पलात्मकः (2) अंशात्मकः (3) कलात्मकः (4) घट्यात्मकः

22. सूर्यास्ते भवति-

- (1) प्रथमलग्नम् (2) चतुर्थलग्नम् (3) सप्तमलग्नम् (4) दशमलग्नम्

23. रवेः दक्षिणमेलारम्भः भवति-

- (1) कर्के (2) मकरे (3) सायनमेषे (4) सायनतुलादिके

24. नतकालो भवति-

- (1) दृग्वृत्ते (2) नडीवृत्ते (3) खमध्याधः (4) क्षितिजादूर्ध्वः

25. विषमपदे प्रथमः भवति-

- (1) चापः (2) भुजः (3) कोटिः (4) कर्णः

26. भास्कराचार्यस्य जन्मशकाब्दः-

- (1) 1036 (2) 1072 (3) 1305 (4) 1100

27. अव्यक्तगणितं नाम-

- (1) पाटीगणितम् (2) बीजगणितम् (3) रेखागणितम् (4) गतिविज्ञानम्

28. $(अ + क) + (क - अ) =$
 (1) 2 अ - 2 क (2) 2 क + अ (3) 2 क (4) 2 अ
29. देवाः सूर्यं पश्यन्ति-
 (1) मकरादिषड्राशौ (2) तुलादिषड्राशौ (3) मेषादिषड्राशौ (4) कर्कादिषड्राशौ
30. $2/8$ इत्यस्य मानमस्ति-
 (1) 0.24 (2) 0.25 (3) 0.22 (4) 25
31. अयनचलनस्य गतिर्भवति-
 (1) अर्धवृत्ते (2) दौलनगतिः (3) सरला (4) वृत्ते
32. ज्योतिषस्य प्रवर्तकाः सन्ति-
 (1) 11 (2) 18 (3) 21 (4) 27
33. आधुनिकमते सूर्यः अस्ति-
 (1) उपग्रहः (2) नक्षत्रम् (3) तारा (4) ग्रहः
34. प्राचीनमते पृथ्वी अस्ति-
 (1) चला (2) अचला (3) स्थिरा (4) समा
35. $ज्या^2 अ + कोज्या^2 अ$ भवति-
 (1) $स्प^2 अ$ (2) $कोछे^2 अ$ (3) $छे^2 अ$ (4) 1

15P/252/30

36. 1-कोज्या² अ भवति-

- (1) कोज्या अ (2) उत्क्रमज्या अ (3) स्प अ (4) ज्या अ

37. बराहमिहिरः आर्यभटात् विद्यते-

- (1) पूर्ववर्ती (2) गुरु (3) समकालिकः (4) पश्चाद्वर्ती

38. त्रिकोणमितेः अवयवाः भवन्ति-

- (1) 2 (2) 4 (3) 3 (4) 6

39. दृग्ज्या भवति-

- (1) नतांशज्या (2) उन्नतांशज्या (3) क्षेत्रांशज्या (4) विषुवांशज्या

40. लग्नबिन्दुतः नवव्यंशैः वृत्तं भवति-

- (1) दृक्क्षेपः (2) दृक्क्षेपवृत्तम् (3) दृग्गतिः (4) विप्रिभः

41. ध्रुवप्रोते नाडीवृत्तग्रहबिम्बयोर्मध्ये भवति-

- (1) शरः (2) क्रान्तिः (3) स्पष्टक्रान्तिः (4) मध्यमाक्रान्तिः

42. पूर्वस्वस्तिकात् ग्रहबिम्बं यावत् भवति-

- (1) हतिः (2) तद् धृतिः (3) हारः (4) फलवृत्तम्

43. भगणभोगे राशयो भवन्ति-

- (1) 12 (2) 24 (3) 36 (4) 360

44. यष्ट्या ध्रुववेधेन ज्ञायते-

- (1) कालः (2) उत्तरदिशा (3) पलभा (4) छाया

45. गणितस्कन्धे मन्यते-

- (1) सिद्धान्तः (2) संहिता (3) फलितम् (4) प्रश्नः

46. सिद्धान्तशिरोमणौ सन्ति-

- (1) अधिकाराः (2) अध्यायाः (3) प्रकरणानि (4) परिच्छेदाः

47. दिग्देशकालानां ज्ञानमस्ति-

- (1) स्पष्टे (2) त्रिप्रश्ने (3) ग्रहणे (4) कालमानाध्याये

48. एकस्याम् ऋतौ रविराशयो भवन्ति-

- (1) 1 (2) 2 (3) 3 (4) 6

49. अक्षांशाभावो भवति-

- (1) मेरौ (2) कुमेरौ (3) ध्रुवप्रदेशे (4) खमध्ये

50. ध्रुवप्रदेशस्य अक्षांशमानं मन्यते-

- (1) 00° (2) 90° (3) 65° (4) 18°

51. उदयास्तसूत्रमस्मिन् धरातले भवति-

- (1) क्रान्तिवृत्ते (2) उन्मण्डले (3) नाडीवृत्ते (4) अहोरात्रवृत्ते

15P/252/30

52. चापीयत्रिभुजेऽन्तःकोणानां योगः-
- (1) समकोणः (2) समकोणद्वयः (3) समकोणद्वयाव्यूनः (4) समकोणद्वयाधिकः
53. व्यासूत्रं भवति-
- (1) ध्रुवसूत्रं (2) समसूत्रं (3) उदयास्तसूत्रं (4) निरक्षोदयास्तसूत्रं
54. दृष्टं क्रियते-
- (1) ग्रहात् (2) क्षितिजात् (3) ध्रुवात् (4) खमध्यात्
55. कुज्या × त्रिज्या / द्युज्या =
- (1) अन्त्या (2) भुजज्या (3) चरज्या (4) लम्बज्या
56. भूपरिधिः × लम्बज्या / त्रिज्या =
- (1) देशान्तरः (2) भूकर्णः (3) भूव्यासः (4) स्पष्ट भूपरिधिः
57. खस्वस्तिकं भवति-
- (1) मध्ये (2) उत्तरे (3) पूर्वभागे (4) पश्चिमे
58. भूपिण्डात् कक्षाक्रमेण भूमिस्य कक्षाक्रमसंख्या-
- (1) 3 (2) 4 (3) 5 (4) 6
59. सुमेरुः विद्यते-
- (1) ध्रुवे (2) मध्ये (3) उत्तरे (4) दक्षिणे

60. लम्बांशमानो भवति-
 (1) सुमेरौ (2) कुजे (3) विषुवे (4) पाताले
61. भास्करमतेन सृष्ट्यारम्भकालः-
 (1) सूर्योदयः (2) मध्याह्नः (3) सूर्यास्तः (4) मध्यरात्रिः
62. सूर्यसिद्धान्ते सृष्ट्यारम्भः-
 (1) सूर्योदयः (2) मध्याह्नः (3) सूर्यास्तः (4) मध्यरात्रिः
63. समकोणस्य मानमस्ति अंशात्मकम्-
 (1) 45° (2) 90° (3) 180° (4) 360°
64. परिधिर्भवति-
 (1) वृत्तकेन्द्रम् (2) व्यासार्धम् (3) व्यासकेन्द्रम् (4) वृत्तांशे
65. त्रिज्या भवति-
 (1) व्यासरेखा (2) व्यासार्धरेखा (3) चापरेखा (4) लम्बरेखा
66. तुल्यपदार्थे तु तुल्यपदार्थानां विशोधनेन भवति-
 (1) तुल्यता (2) अतुल्यता (3) न्यूनता (4) अधिकता
67. समकोणाः परस्परं भवन्ति-
 (1) विषमाः (2) भिन्नाः (3) समानाः (4) असमानाः

15P/252/30

68. कोऽपि पदार्थः स्वभागात् भवति-
(1) अधिकः (2) न्यूनः (3) ऋणम् (4) धनम्
69. यावत्यो रेखाः समानान्तराः भवन्ति ताः परस्परं सन्ति-
(1) असमानान्तराः (2) समानान्तराः (3) मध्यमाः (4) सान्तराः
70. परिधौ बिन्दुद्वयगामिनीरेखा भवति-
(1) वृत्तमध्ये (2) वृत्तबहिः (3) वृत्तार्धे (4) वृत्तान्तर्गता
71. वृत्तद्वयं परस्परं सम्पातः कुरुतः तदा तयोः केन्द्रं भवति-
(1) भिन्नम् (2) एकम् (3) अर्धम् (4) पूर्णम्
72. वृत्तयोः अन्तःस्पर्शो भवति तदा तयोः-
(1) एककेन्द्रम् (2) भिन्नकेन्द्रम् (3) विषमम् (4) समम्
73. चापो भवति-
(1) परिधिः (2) व्यासः (3) परिधिखण्डः (4) त्रिज्या
74. चापक्षेत्रं निगद्यते-
(1) वृत्तम् (2) वृत्तार्धम् (3) चापार्धम् (4) ज्यासहितं चापम्
75. तत्क्षेत्रं वृत्तो परिगतं यस्य भुजाः स्पृशन्ति-
(1) एकः (2) द्वौ (3) त्रयः (4) सर्वे

76. अग्रा भवति-
 (1) सममण्डले (2) पूर्वापरे (3) क्षितिजे (4) ध्रुवे
77. भूपरिधि: $\times$ लम्बज्या/त्रिज्या =
 (1) भूपरिधि: (2) स्पष्टभूपरिधि: (3) मध्यभूपरिधि: (4) सामान्यपरिधि:
78. किं तुलादौ पलभा-
 (1) भवति (2) नहि (3) कथञ्चित् (4) यदा कदा
79. कदम्बवृत्तस्य पृष्ठीयकेन्द्रं भवति-
 (1) ध्रुवः (2) विकदम्बः (3) कदम्बः (4) रेवती
80. चरखण्डस्य नामान्तरमस्ति-
 (1) चरज्या (2) कुज्या (3) द्युज्या (4) चरकालम्
81. दृक्क्षेपवृत्तं भवति-
 (1) लग्नात् (2) समस्थानात् (3) वित्रिभात् (4) ध्रुवात्
82. देशान्तरं भवति-
 (1) पूर्वापरम् (2) याम्योत्तरम् (3) कोणान्तरम् (4) खान्तरम्
83. स्वयाम्योत्तर - मध्यरेखयोरन्तरं भवति-
 (1) अक्षांशः (2) लम्बांशः (3) देशान्तरः (4) पलभा

15P/252/30

84. स्वखमध्यनिरक्षमध्ययोरन्तरं स्यात्-

(1) अक्षांशः (2) देशान्तरः (3) भुजः (4) कोटिः

85. अक्षांशः भवति -

(1) पूर्वापरः (2) याम्योत्तरः (3) पश्चिमोत्तरः (4) पूर्वोत्तरः

86. क्रियादिः कस्यते -

(1) पूर्वापरे (2) क्रान्तिवृत्ते (3) भूवृत्ते (4) गोलसन्धौ

87. शनेरासन्नग्रहः-

(1) रविः (2) कुजः (3) गुरुः (4) शुक्रः

88. महायुगस्य चतुर्थांशः भवति-

(1) सत्यः (2) त्रेता (3) द्वापरः (4) कलिः

89. महायुगस्य अर्धांशः भवति-

(1) सत्यः (2) त्रेता (3) द्वापरः (4) कलिः

90. कृतयुगे धर्मपादस्य संख्या-

(1) 1 (2) 2 (3) 3 (4) 4

91. सर्वाधिका लघुकक्षा विद्यते

(1) चन्द्रस्य (2) बुधस्य (3) भौमस्य (4) शुक्रस्य

92. "धीरेकं पारमार्थिकं यन्त्रम्" इति कस्य वचनम्?
 (1) सूर्यस्य (2) ज्ञानराजस्य (3) कमलाकरस्य (4) भास्करस्य
93. वेदाङ्गकाले एकस्मिन् युगे वर्षाणां संख्या-
 (1) 3 (2) 5 (3) 100 (4) 360
94. भौमस्य योजनव्यासः सूर्यसिद्धान्ते-
 (1) 30 (2) 45 (3) 60 (4) 36
95. कृत्तिकायाः शरांशाः सन्ति-
 (1) 2 (2) 5 (3) 7 (4) 10
96. रविचन्द्रयोरेकायने स्यात्-
 (1) वैधृतः (2) व्यतिपातः (3) पातः (4) सम्पातः
97. ब्रह्माण्डपरिधिः कथ्यते-
 (1) परिणाहः (2) खकक्षा (3) विश्वः (4) नक्षत्रलोकः
98. ताराग्रहाः सन्ति-
 (1) 4 (2) 5 (3) 7 (4) 9
99. लीलावत्यां गुणनस्य प्रकाराः सन्ति-
 (1) 2 (2) 3 (3) 4 (4) 5

15P/252/30

100. दृग्वृत्तात् क्षितिजे कृतो लम्बः-

- (1) शङ्कुः (2) लम्बः (3) नतांशः (4) उत्रतांशः

101. विपुवक्रान्तिवृत्तयोः ग्रहक्षितिजे अन्तरं भवति-

- (1) क्रान्तिज्या (2) आयनवलनम् (3) लम्बांशः (4) नतांशः

102. उदयासवः भवति-

- (1) क्रान्तिवृत्ते (2) याम्योत्तरवृत्ते (3) नाडीवृत्ते (4) ध्रुववृत्ते

103. ऋक्ज्योतिषस्य रचनाकारः अस्ति-

- (1) लगधः (2) सूर्यः (3) दयानन्दः (4) सायणाचार्यः

104. भूभ्रमणसिद्धान्तस्य प्रतिपादकः-

- (1) आर्यभटः (2) भास्करः (3) अत्रि (4) मयः

105. आर्यभटस्य स्थानमस्ति-

- (1) उज्जयिनी (2) पाटलिपुत्रम् (3) कुसुमपुरम् (4) कन्नौजः

106. षष्ट्यब्दानां षष्टिः इत्यस्यार्थोऽस्ति-

- (1) 1600 (2) 3600 (3) 600 (4) 360

107. सिद्धान्तशिरोमणेः रचनाकारोऽस्ति-

- (1) आर्यभटः (2) सूर्यः (3) भास्कराचार्यः (4) लल्लः

108. शिरोमणे: रचनाकाले ग्रन्थकारस्यावस्था आसीत्-

- (1) 36 (2) 56 (3) 46 (4) 40

109. स्थिरकरणानां सङ्ख्या-

- (1) 7 (2) 4 (3) 8 (4) 3

110. चलकरणानां सङ्ख्या-

- (1) 7 (2) 10 (3) 12 (4) 3

111. विष्टिः भवति-

- (1) नक्षत्रम् (2) योगः (3) करणम् (4) तिथिः

112. तिथ्यर्धमुच्यते-

- (1) तिथिः (2) करणम् (3) योगः (4) नक्षत्रम्

113. त्रिज्या² - भुज्या² =

- (1) भुज्या² (2) कोज्या² (3) नतज्या² (4) दृज्या²

114. भुजकोदयोरन्तरं भवति-

- (1) भुजः (2) त्रिज्या (3) कर्णः (4) समकर्णः

115. एकस्मिन् पादे ज्याखण्डानि भवन्ति-

- (1) 20 (2) 25 (3) 15 (4) 30

15P/252/30

116. अधिमासः भवति-

- (1) ख्यन्तरम् (2) सूर्यान्तरम् (3) तिथ्यन्तरम् (4) सूर्यचन्द्रमासान्तरम्

117. ग्रहाणां पूर्वापरभ्रमणे कारणम्-

- (1) प्रवहवायुः (2) सप्तवायुः (3) भूवायुः (4) अन्तरिक्षवायुः

118. ब्रह्मणः अहोरात्रे भवति-

- (1) 1 कल्पः (2) 2 कल्पः (3) 3 कल्पः (4) 4 कल्पः

119. मनुकाले युगानां सङ्ख्या-

- (1) 101 (2) 71 (3) 51 (4) 108

120. भागणशब्दार्थोऽस्ति-

- (1) 12 (2) 277 (3) 36 (4) 360

121. खमध्ये लम्बनस्य भवति-

- (1) आधिक्यम् (2) न्यूनता (3) भावः (4) अभावः

122. विषुवत्पृष्ठे नास्ति-

- (1) लङ्का (2) यमकोटिः (3) सिद्धपुरम् (4) अवन्तिका

123. नवत्यंशेन रहितः लम्बांशः भवति-

- (1) अक्षांशः (2) क्रान्त्यंशः (3) भुजांशः (4) चापांशः

124. सावनदिनं भवति-

- (1) सूर्योदयात् (2) नक्षत्रोदयात् (3) चन्द्रोदयात् (4) संक्रान्त्यन्तरम्

125. 360 सौरवर्षाणि भवन्ति-

- (1) महायुगे (2) गुरुवर्षे (3) दिव्यवर्षे (4) ब्राह्मदिने

126. ग्रहाणां गतिः कल्पिता-

- (1) 1 (2) 2 (3) 3 (4) 5

127. ग्रहाः विपरीतगतौ उच्यन्ते-

- (1) मार्गो (2) वक्रो (3) ऋजुः (4) समम्

128. समस्थानं भवति-

- (1) पूर्वापरे (2) क्षितिमध्ये (3) क्षितिजे (4) क्षितिजवृत्ते

129. गणेशदेवज्ञस्य रचना अस्ति-

- (1) बृहत्संहिता (2) शिरोमणिः (3) ग्रहकौतुकम् (4) ग्रहलाघवम्

130. सूर्यस्य समपदान्ते मध्यपरिध्यंशाः-

- (1) 14 (2) 13 (3) 12 (4) 75

131. कुजस्य समपदान्ते परिध्यंशाः-

- (1) 400 (2) 232 (3) 135 (4) 235

15P/252/30

132. शीघ्रकर्मणि अजादिकेन्द्रे भवति-

- (1) धनम् (2) ऋणम् (3) धनर्णम् (4) ऋणान्तरम्

133. भौमस्य वक्रकेन्द्रांशाः-

- (1) 150 (2) 164 (3) 360 (4) 184

134. दिनमानं भवति-

- (1) क्रान्तिवृत्ते (2) नाडीवृत्ते (3) अहोरात्रवृत्ते (4) क्षितिजवृत्ते

135. कृष्णचतुर्दश्याः अपरार्धतः भवति-

- (1) शकुनिः (2) किस्तुघ्नः (3) नागः (4) चतुष्पदः

136. देवाः रविं कतिमासं यावत् पश्यन्ति-

- (1) 3 (2) 5 (3) 6 (4) 12

137. असुराणां दिनमारभ्यते-

- (1) मकरादौ (2) मेषादौ (3) कर्कादौ (4) तुलादौ

138. रोहिणीनक्षत्रस्य स्वरूपमस्ति-

- (1) मृगाकृतिः (2) शकटाकृतिः (3) तुलाकृतिः (4) वलयाकृतिः

139. रोहिणीशकटभेदनं भवति-

- (1) मेषे (2) वृषे (3) मिथुने (4) कर्के

140. शनेः उदयास्तकालांशाः सन्ति-

- (1) 5 (2) 14 (3) 13 (4) 15

141. चरखण्डस्य ज्या भवति-

- (1) द्युज्या (2) कुज्या (3) त्रिज्या (4) चरज्या

142. स्वस्थानं भवति-

- (1) समस्थानम् (2) खमध्यमम् (3) शीर्षस्थानम् (4) यत्र कोऽपि विराजते

143. लङ्काप्रदेशोऽस्ति-

- (1) कुमेरौ (2) भूमध्यरेखायाम् (3) क्षितिजे (4) देशान्तरे

144. आचार्यलल्लस्य स्थितिकालः शकाब्दे मन्यते-

- (1) 208 (2) 535 (3) 309 (4) 421

145. उत्पलस्य स्थितिकालः शकाब्दे मन्यते-

- (1) 680 (2) 888 (3) 994 (4) 999

146. सिद्धान्तसुन्दरग्रन्थस्य रचयिता अस्ति-

- (1) ज्ञानराजः (2) दिवाकरः (3) ब्रह्मदेवः (4) भोजराजः

147. मध्यलग्नमुच्यते-

- (1) प्रथमलग्नम् (2) चतुर्थलग्नम् (3) सप्तमलग्नम् (4) दशमलग्नम्

15P/252/30

148. कियत् शब्दस्य कटपयादि सूत्रैः अर्थो भवति-

- (1) 10   (2) 11   (3) 12   (4) 27

149. स्फुटतिथ्यावसाने भवति-

- (1) ग्रहादिः   (2) ग्रहणमध्यः   (3) ग्रहणादिः   (4) ग्रहणमोक्षः

150. भूगोलमध्यगो भवति-

- (1) पातालः   (2) लङ्का   (3) मेरुः   (4) सुरालयः

15P/252/30

ROUGH WORK
रफ़ कार्य

23

P.T.O.

अभ्यर्थियों के लिए निर्देश

(इस पुस्तिका के प्रथम आवरण पृष्ठ पर तथा उत्तर-पत्र के दोनों पृष्ठों पर केवल नीली-काली बाल-प्वाइंट पेन से ही लिखें)

1. प्रश्न पुस्तिका मिलने के 10 मिनट के अन्दर ही देख लें कि प्रश्नपत्र में सभी पृष्ठ मौजूद हैं और कोई प्रश्न छूटा नहीं है। पुस्तिका दोषयुक्त पाये जाने पर इसकी सूचना तत्काल कक्ष-निरीक्षक को देकर सम्पूर्ण प्रश्नपत्र की दूसरी पुस्तिका प्राप्त कर लें।
2. परीक्षा भवन में लिफाफा रहित प्रवेश-पत्र के अतिरिक्त, लिखा या सादा कोई भी खुला कागज साथ में न लायें।
3. उत्तर-पत्र अलग से दिया गया है। इसे न तो मोड़ें और न ही विकृत करें। दूसरा उत्तर-पत्र नहीं दिया जायेगा। केवल उत्तर-पत्र का ही मूल्यांकन किया जायेगा।
4. अपना अनुक्रमांक तथा उत्तर-पत्र का क्रमांक प्रथम आवरण-पृष्ठ पर पेन से निर्धारित स्थान पर लिखें।
5. उत्तर-पत्र के प्रथम पृष्ठ पर पेन से अपना अनुक्रमांक निर्धारित स्थान पर लिखें तथा नीचे दिये वृत्तों को गाढ़ा कर दें। जहाँ-जहाँ आवश्यक हो वहाँ प्रश्न-पुस्तिका का क्रमांक तथा सेट का नम्बर उचित स्थानों पर लिखें।
6. ओ० एम० आर० पत्र पर अनुक्रमांक संख्या, प्रश्नपुस्तिका संख्या व सेट संख्या (यदि कोई हो) तथा प्रश्नपुस्तिका पर अनुक्रमांक और ओ० एम० आर० पत्र संख्या की प्रविष्टियों में उपरिलेखन की अनुमति नहीं है।
7. उपर्युक्त प्रविष्टियों में कोई भी परिवर्तन कक्ष निरीक्षक द्वारा प्रमाणित होना चाहिये अन्यथा यह एक अनुचित साधन का प्रयोग माना जायेगा।
8. प्रश्न-पुस्तिका में प्रत्येक प्रश्न के चार वैकल्पिक उत्तर दिये गये हैं। प्रत्येक प्रश्न के वैकल्पिक उत्तर के लिए आपको उत्तर-पत्र की सम्बन्धित पंक्ति के सामने दिये गये वृत्त को उत्तर-पत्र के प्रथम पृष्ठ पर दिये गये निर्देशों के अनुसार पेन से गाढ़ा करना है।
9. प्रत्येक प्रश्न के उत्तर के लिए केवल एक ही वृत्त को गाढ़ा करें। एक से अधिक वृत्तों को गाढ़ा करने पर अथवा एक वृत्त को अपूर्ण भरने पर वह उत्तर गलत माना जायेगा।
10. ध्यान दें कि एक बार स्याही द्वारा अंकित उत्तर बदला नहीं जा सकता है। यदि आप किसी प्रश्न का उत्तर नहीं देना चाहते हैं, तो संबंधित पंक्ति के सामने दिये गये सभी वृत्तों को खाली छोड़ दें। ऐसे प्रश्नों पर शून्य अंक दिये जायेंगे।
11. रफ कार्य के लिए प्रश्न-पुस्तिका के मुखपृष्ठ के अंदर वाला पृष्ठ तथा उत्तर-पुस्तिका के अंतिम पृष्ठ का प्रयोग करें।
12. परीक्षा के उपरान्त केवल ओ एम आर उत्तर-पत्र परीक्षा भवन में जमा कर दें।
13. परीक्षा समाप्त होने से पहले परीक्षा भवन से बाहर जाने की अनुमति नहीं होगी।
14. यदि कोई अभ्यर्थी परीक्षा में अनुचित साधनों का प्रयोग करता है, तो वह विश्वविद्यालय द्वारा निर्धारित दंड का/की, भोगी होगा/होगी।